

”Als fotograaf ben ik altijd geïnteresseerd in de vorm van het menselijk lichaam. Drie jaar geleden ben ik met het project PUUR begonnen. Ik had al vaak vrouwen, zwanger of met hun kind, voor de lens gehad toen ik een artikel over tienermoeders las. Ik nam me voor om nu eens van deze moeders een serie portretten te maken. Op websites voor tienermoeders heb ik toen een oproep geplaatst en ben in contact gekomen met meer dan vijfenzeventig jonge vrouwen die voor mij poseerden met hun zwangere buik of met hun eerste kindje.

Met PUUR wil ik proberen verandering te brengen in de mentaliteit rond ouderschap op jonge leeftijd. Vroeger lag de leeftijdsgrens waarop een vrouw haar eerste kind kreeg lager dan tegenwoordig. We hebben in Nederland de oudste ‘voor de eerste keer’-moeders ter wereld. Gemiddeld krijgen vrouwen op steeds latere leeftijd hun eerste kind. Na haar vijftiendertigste wordt een vrouw snel minder vruchtbaar, vooral door de afnemende kwaliteit van de eicellen. Het wordt dan bij een uitblijvende zwangerschap heel normaal gevonden wanneer er IVF, ICSI of andere dure ingrepen aan te pas komen om de natuur een handje te helpen. Wanneer een vrouw in Nederland voor haar drieëntwintigste een kind krijgt, dan wordt die keuze door haar omgeving moeilijk geaccepteerd en vaak veroordeeld. Wat mensen niet willen zien is dat deze jonge vrouwen, met of zonder begeleiding, vaak fantastische moeders zijn. Het tienermoederschap is een van de laat-

ste taboes van Nederland en het wordt tijd voor een andere visie op deze groep ouders.

Alle vrouwen in dit boek hebben ervoor gekozen op jonge leeftijd hun kind te krijgen, ook al was dat meestal niet gepland. Het fotograferen van deze jonge en vaak krachtige vrouwen maakte veel bij mij los en veranderde ook mijn visie op jonge moeders onder de drieëntwintig. Zelf ben ik ook moeder van twee prachtkinderen. Opgeleid in de yuppie jaren tachtig (‘Een slimme meid is op haar toekomst voorbereid’), wilde ik eerst studeren en carrière maken. Nu denk ik, en veel vriendinnen met mij: Had ik mijn kinderen maar eerder gekregen. Het heeft namelijk óók veel voordelen om jong moeder te zijn.

De portretten laten sterke, zelfbewuste en trotse jonge moeders zien. De foto’s zijn als afdruk op doek geprint. Dit materiaal heb ik bewust gekozen omdat het ook puur is. Het toont het portret ‘bloot’, zonder het bedekken van de glas ervoor. De subtiele glans van het materiaal versterkt ook de lichaamsvormen van de vrouwen.

Van tien portretten zijn previews geweest in Enschede en in Helmond. De portretten hebben diepe indruk gemaakt. Tijdens de previews heb ik vrouwen, vaak al wat ouder, zien huilen. Het portret ‘Moeder Maria’ is te zien geweest in Belgrado en in Landen in België. Hier hing het portret in de Mariakapel, als een ware Madonna verving zij het Mariabeeld. Twee portretten werden gekocht voor een jonge moe-

dersproject in Schiedam. Tien portretten worden opgenomen in het beeldarchief van het International Informatiecentrum en Archief van de Vrouwen-beweging (IIAV). In Hotel Winston in Amsterdam kun je in kamer 405 slapen onder een drieluik van dames uit PUUR. Ik hoop dat er zo meer foto’s uitwaaiëren en mensen die de expositie in de Melkweg gemist hebben, ze alsnog ook op groot formaat kunnen zien.

Jonge moeders hebben nog de onschuld die oudere vaak verloren zijn. Striae en andere zaken, die zichtbaar blijven na een zwangerschap, worden trots en zonder gêne getoond. Er is geen portret door mij bewerkt, dit zijn echte vrouwen van vlees en bloed. Hiermee wil ik tevens de plastic fantastic generatie kennis laten maken met de naakte waarheid van een moederlijk. Dit is echt, dit is PUUR.”

We zeggen wel eens dat we elkaar niet echt samen hebben leren kennen. We waren natuurlijk al gauw met zijn drieën. We zijn niet samen op vakantie geweest of ergens naartoe gegaan.

“Tienermoeders hebben een slechte naam. Dat komt door meisjes die denken dat het alleen maar leuk is en verder niet nadenken over de gevolgen van het moeder zijn. Dat een kind verzorging en aandacht nodig heeft, vergeten ze. Na drie maanden zijn ze het moederschap zat. De problemen die ze dan hebben worden gezien en door mensen besproken. Daardoor krijg je vooroordelen. Ik denk weleens: Kom eens bij mij kijken, hoe ik erbij zit met mijn twee kinderen. We hebben het goed voor elkaar. We wonen in een hoekhuis met een tuin. Mijn man heeft een eigen bedrijf. Ik heb een parttime baan. We hebben niets te klagen.

Toen ik voor de eerste keer zwanger raakte, was ik net negentien. We ontmoetten elkaar in maart bij vrienden en een half jaar later was ik zwanger. Mijn vriend had een eigen appartement en ik woonde nog bij mijn ouders thuis. Ik had een goede baan bij een leuk bedrijf, reed rond in een eigen auto en had flink wat gespaard. Kortom, een goed leven. Op een gegeven moment was ik op mijn werk erg gauw moe. Een collega vroeg me of ik misschien zwanger was. Dat leek me onmogelijk, want ik slikte trouw de pil. Uiteindelijk heb ik een zwangerschapstest gedaan en die was positief. Dat was natuurlijk schrikken. Daarna heb ik, waar mijn vriend bij was, nog een test gedaan en toen die ook positief bleek te zijn, hebben we het aan de ouders verteld. Mijn moeder had al een vermoeden, maar ze reageerde toch verbaasd. Ik slikte immers de pil. Gelukkig zeiden

mijn ouders dat we op ze konden rekenen, wat onze keuze voor de toekomst ook zou zijn. Mijn vriend was vierentwintig en zijn ouders dachten dat het expres was gebeurd. Naderhand draaiden zij gelukkig bij.

Veel mensen reageerden positief op mijn zwangerschap. Maar er werden ook vervelende vragen gesteld, of nare opmerkingen gemaakt. Er werd bijvoorbeeld gevraagd: ‘Wat denk je dat er van je kind terecht komt?’ Mijn moeder werd verteld dat ze me maar op straat moest zetten. Zij antwoordde dan dat ze mij steunde omdat ik haar dochter ben en dat het kind welkom was.

Na de zwangerschapstest werd ik erg ziek en dat is tijdens mijn zwangerschap zo gebelevd. Ik verloor in drie maanden veel gewicht en kreeg twee keer spontaan weeën. Al met al heb ik vijf maanden in het ziekenhuis gelegen. Onze zoon is precies op de dag geboren dat ik uitgerekend was.

Tijdens mijn zwangerschap woonde ik, als ik niet in het ziekenhuis lag, thuis. Toen de kleine eenmaal geboren was, wilden we graag bij elkaar zijn. We hebben toen een tijdje met zijn drieën in het kleine appartement van mijn vriend gewoond. Vanaf het begin heb ik voor mijn kind willen zorgen. De steun die ik van mijn omgeving kreeg was welkom, maar het is en blijft mijn kind.

We zeggen wel eens dat we elkaar niet echt samen hebben leren kennen. We waren natuurlijk al gauw met zijn drieën. We zijn niet samen

op vakantie geweest of ergens naartoe gegaan. Dat is misschien jammer, maar dat komt later allemaal wel. Het heeft voordelen om jong kinderen te krijgen. Ik doe veel met ze. Twee kinderen vinden we genoeg. De tweede keer dat ik onverwacht zwanger werd, konden we dat bijna niet geloven. Die keer was het een spiraaltje dat niet functioneerde. Ons zoontje was net anderhalf. Een geluk bij een ongeluk vond ik het.

Onze ouders zijn echt trots op ons en gek op de kinderen. En ik ben hartstikke trots op ons als gezin. Ik ben door mijn man vanaf het begin gesteund en trots dat we nog steeds samen zijn.

Wanneer ik het over zou kunnen doen, zou ik het gelijk weer zo doen.”

De zwangerschap heeft mij beter gemaakt. Toen ik wist dat ik zwanger was, ging ik eten en stopte met roken. In twee maanden tijd was ik op het goede gewicht.

“De foto die MeRy van mij gemaakt heeft is erg mooi. Ik kijk naar beneden, je ziet mijn buik en de rest is schaduw. Het is gelukkig een heel ingetogen foto. Het is bij die ene foto gebeven, ik kon het niet opbrengen om nog eens naakt voor de camera te staan. Met mijn anorexia achtergrond is dat moeilijk. Naar mijn lichaam kijk ik nog steeds erg kritisch. Ik ben wel genezen, dat heb ik zelf gedaan. Ik ben nu moeder en voel me dolgelukkig. Mijn huidige vriend heeft mijn dochter erkend en zij draagt ook zijn achternaam. Hij zorgt voor haar en is een echte vader. Binnenkort gaan wij trouwen en we krijgen de sleutel van ons nieuwe huis.

Mijn dochttertje gaat drie dagen per week naar een verpleegkundig kinderdagverblijf. Ze is helaas vaak ziek en ligt dan in het ziekenhuis. Ik werkte, maar omdat ze steeds naar het ziekenhuis moet en ik dan bij mijn kind wil zijn, is dat lastig. Werkgevers kunnen daar niet mee overweg. Ik heb veel baantjes gehad, maar het loopt steeds stuk op het moment dat mijn dochter in het ziekenhuis terechtkomt. Op de opleiding die ik volgde konden ze daar ook geen begrip voor opbrengen, dat werd dus ook niets.

Van mijn twaalfde tot mijn zeventiende heb ik anorexia gehad en geen psychiater of arts die mij beter wist te maken. De biologische vader van mijn kind heb ik leren kennen in het ziekenhuis. Hij was daar opgenomen omdat hij psychische problemen had en ik was daar omdat ik aan anorexia leed. Ik was zeventien en

hij twintig. Wij waren de enige jongeren op de afdeling, de rest van de patiënten was allemaal ouder. Het was een saaie afdeling met allemaal serieuze mensen, maar samen hadden we veel pret. We werden verliefd. Mijn ex-vriend was net ontslagen uit het ziekenhuis toen ik erachter kwam dat ik zwanger was. Het leek een medisch wonder. De kinderarts had tegen me gezegd dat ik onvruchtbaar was. Wij kenden elkaar net anderhalve maand. Hij vond het verschrikkelijk en wou er van het begin af aan niets mee te maken hebben. Mijn ouders, hulpverleners en iedereen in mijn omgeving had ik tegen. Mijn zus, waar ik altijd een sterke band mee had, zei tegen mij: ‘Als je geen abortus laat doen, dan verbreek ik het contact’. Dat is dus ook gebeurd, ik zie of spreek haar nooit meer, terwijl zij een van de belangrijkste personen in mijn leven was. Ik ben iemand die altijd erg aan alles twijfelt. Maar deze keer was het de eerste keer dat ik iets zeker wist: ik zou dit kind houden.

De zwangerschap heeft mij beter gemaakt. Toen ik wist dat ik zwanger was, ging ik eten en stopte met roken. In twee maanden tijd was ik op het goede gewicht. Mijn omgeving zag mij groeien en groeide met mij mee. Het was de sleutel die het slot opende naar mijn toekomst. Mijn moeder zag dat ik veranderde en alles overhad voor het kind. In de twaalfde week heeft mijn moeder kleertjes voor het kleintje gekocht. Ze stond vanaf dat moment achter me en heeft me in huis genomen, zodat ik weg

kon uit het ziekenhuis. Iedereen draaide bij, behalve mijn zus. Lichamelijk was mijn zwangerschap zwaar, ik was ondervoed door de anorexia. Ik had last van zwangerschapsjeuk en lag uitgedroogd in het ziekenhuis. Ik moest veel overgeven, had vroeg voorweeën en dus veel pijn. Het was erg zwaar voor mijn lichaam. Ik kreeg last van bekkeninstabiliteit en hypermobilititeit van mijn gewrichten. Daar heb ik nu nog steeds last van. De bevalling was pijnlijk, maar niet zo zwaar als de zwangerschap. Je weet op dat moment dat het eindelijk zo ver is. Ik wist ook dat het een meisje zou worden. Mijn trots, mijn dochter werd in mei geboren. Wat kan ik zeggen, iets mooiers dan dat bestaat er voor mij niet. Een warm glibberig wezentje. Zo helemaal van mij.

De vader van mijn kind heeft eerst een tijd niets van zich laten horen. Hij blijkt biseksueel te zijn en heeft nu een relatie met een man die ons lastigvalt. Ik ervaar dat als bedreigend. Ook strooit die man verhalen over me rond en doet alles om me te ziekken. Hij beweert dat ik zijn vriendje heb verkracht en noemt hem mijn onvrijwillige zaaddonor. In werkelijkheid gaf mijn ex mij wiet terwijl ik doodziek was en wilde hij seks met mij. Op Internetsites ben ik heel open geweest. Ik merkte dat ze van die gegevens gebruikmaakten en ben nu een stuk voorzichtiger. Die man weet gewoon dat mijn kind alles voor mij betekent en wil mij daarmee pakken. Waarschijnlijk vertelt mijn ex hem verhalen om zichzelf veilig te stellen.

Al mijn vriendinnen zie ik nog, we hebben een sterke band. Ze hebben me erg gesteund. Toch zijn er een paar bij die ik erg kinderachtig vind. Zo was ik zelf waarschijnlijk ook geweest als ik geen kind had gehad. Misschien ben ik nog jong, maar wat doet dat ertoe? Met mijn levenservaring en moedergevoelens komen wij er samen wel.”

Vanaf dat moment werd ik heen en weer geslingerd tussen mijn gevoel en de mening van mijn moeder. Weer werd er door mijn moeder een afspraak gemaakt bij een kliniek.

“We hebben elkaar in oktober op de kermis ontmoet. In december wist ik dat ik zwanger was. Tegen mijn moeder heb ik alleen gezegd dat ik misselijk was en me niet zo lekker voelde. Ze voelde nattigheid en drong aan op een zwangerschapstest. Tegenover haar bleef ik net doen of ik nog van niets wist. Toen de test positief uitviel, schrok mijn moeder daar behoorlijk van en begon direct over een abortus. Als zestienjarige ben ik daarin meegegaan, wat moest ik anders? Zij is tenslotte mijn moeder en ik dacht dat ze wist wat goed voor me was.

Nadat we er veel over gesproken hadden, heeft mijn moeder een abortuskliniek gebeld om een afspraak te maken. Waarschijnlijk is haar toen gezegd dat ze de afspraak een dag van tevoren moest bevestigen. Ze heeft dat niet gehoord, is het in de zenuwen vergeten of het is haar niet gezegd, dat zal altijd een vraag blijven.

Toen wij ons op de afgesproken dag bij de kliniek meldden, kon de abortus niet doorgaan omdat de afspraak door ons niet was bevestigd. Wel maakten ze die dag een echo om te zien hoe lang ik al zwanger was. Wanneer je nog niet zo lang zwanger bent, is het namelijk ook mogelijk een abortuspil te slikken om de zwangerschap af te breken. Er werd mij gevraagd om tijdens de echo niet naar het scherm te kijken. De meeste meisjes gaan dan namelijk twijfelen en vaak besluiten ze alsnog om het kindje te houden. Tijdens het maken van de echo hebben mijn vriend en ik toch gekeken. We keken

elkaar een moment aan en zeiden niets. We voelden dat we dit wonder wilden houden. Gelukkig was ik al te lang zwanger om de abortuspil te kunnen slikken. We zijn dus weggegaan, want ze konden in de kliniek niets voor ons doen.

Vanaf dat moment werd ik heen en weer geslingerd tussen mijn gevoel en de mening van mijn moeder. Weer werd er door mijn moeder een afspraak gemaakt bij een kliniek. De nacht voordat we daar naartoe moesten, sliepen we bij mijn vriend thuis. We konden allebei niet slapen en hebben de hele nacht gepraat. Die nacht hebben we besloten om ons kind te houden. De volgende ochtend vroeg riep zijn moeder ons en hij antwoordde dat ze ons maar moest laten liggen. Zijn moeder begreep het direct en liet ons verder met rust.

Samen hebben we het diezelfde dag nog aan mijn moeder verteld. Ze vroeg ons redenen te geven waardoor ze het anders kon gaan zien. Het heeft een paar dagen geduurd voor ze positiever werd. Vanaf dat moment steunde ze ons. Totdat we eigen plek hadden, woonden we bij haar. Mijn dochter is nu twee en slaapt een keer in de week bij oma. Op die avond kunnen we even doen wat we willen. We hebben vrienden en gaan af en toe uit. Vaak blijven we ook gewoon thuis. Nu wonen wij nog in een klein huis boven een winkelcentrum, maar binnenkort gaan we verhuizen. Straks hebben we een groter huis met een fijne tuin. Graag willen we er nog een kind bij. Wanneer dat vier is, wil ik

weer een opleiding gaan doen. Ik zou graag kraamverzorgster willen worden.

Moeder zijn is me zeker niet tegengevallen. Ik merk nu wel dat ik anders in het leven sta dan mijn vriendinnen die nog niets meege maakt hebben. We zijn erg gek met onze dochter, het is een mooi meisje. Ze heeft echt een eigen willetje. Als ze iets heeft gezien, dan wil ze dat ook hebben.

De keuze om je kind wel of niet te houden moet door jezelf genomen worden. Het moet geen beslissing zijn van iemand anders. Als het toen doorgegaan was, had ik daar nu veel spijt en verdriet van gehad. Nu heb ik een prachtige dochter. Mijn moeder is een trotse oma, die erg van onze dochter geniet. We hebben het er nooit meer over gehad dat ze er toen anders tegenaan keek.“

